

SZINHÁZI
EMLÉK-KÖNYV

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1859.

É V R E.

SZÍNHÁZI
EMLÉK-KÖNYV
1859.
É V R E.

BCU Cluj / KIADTA Central University Library Cluj

S KOLOZSVÁR VÁROSA

ZINÉSZET-PÁRTOLÓ LELKES KÖZÖNSÉGÉNEK

tisztelettel ajánlja

SZÖLLŐSI KÁROLY,

SUGÓ.

KOLOZSVÁRTT.

A rom. kath. lye. betüivel.

Félre, kishitűek, félre! nem veszett el —
Élni fog nyelvében, élni művészzel —
Még soká e nemzet!

Föl, merész versenyre, kinek az istenség
Nyujtá dallamos ajk s honi hárfa kincsét!
Zengjen, a ki zenghet.

ARANY JÁNOS.

114053

A „nemzet napszámosai.“

Előszó helyett.

Ma fény, holnap árny, ma mosoly, holnap köny,
ma taps, holnap feledés — ez a színész sorsa.

Ismertem egy színésznőt, ki, míg a szinpadnak
élt, egyike volt a legünnepeltebbeknek. Egy mo-
solya, egy szava képes volt felvillanyozni a köz-
önséget és tapsra ragadni még a fásult keblűt is.
De teltek az évek és az idő lassanként ránczo-
kat huzott a márványhomlokra, sáppadt szinnel
vonta be a rózsaaarcot, kioltá a szemek tüzét,
reszketeggé változtatta az egykor ezüst csengésű
hangot, meggörnyesztette a gyönyörű termetet és
a művésznő meghalt a szinvilágra nézve. Most
már fényes multjának romjain elhagyatva éli nap-
jait, csupán emlékeiben keresve vigasztalást.

Ismertem egy színészt, ki, míg élt, a közön-
ségnek mindig kedvence volt. Koszorukat nyert
a szinpadon, rózsákon járt az életben s most jel-
telen sir alatt alussza örök álmát és vajmi keve-
vesen kérdik : ki nyugszik ott eltemetve, elfeledve?

Bizon, bizon nagy lehet a művészet szeretetének hatalma azok keblében, kik, minden önzés és anyagi céloktól menten egyedül lelkök sugallatára hallgatva, még az ily sötét előzmények után is rászánják magokat a pályára, melynek oly sok a tövise és oly kevés, oly hamar elvirít a rózsája.

De csak kitartás és remény! mert a jelen egy szebb jövőnek hajnala.

R.

A fennálló országos szini választmány pártfogása
alatti dalszintársaság összes személyzetének
NÉVJEGYZÉKE.

IGAZGATÓ:

Havi Mihály.

S Z E M É L Y Z E T.

FÉRFIAK:

Alajos János.
Baráti Sándor.
Barta Elek.
Dihari István.
Boér János.
Bokor Ferencz.
Felix Mikes.
Ferdinánd Ignác.
Folinus János, (operai rendező.)
Gerecs János.
Gocs Ede, (karmester.)
Gyulai Ferencz, (drám. rend.)
Káldi Gyula, (karmester.)
Komáromi Lajos.
Mezei Vilmos.
Morvai Alajos.

Neuhold János.
Szabó Mózes.
Szentkúti Mihály.
Simonyi Károly.
Singer Bernát.
Szöllősi Károly, (sugó.)
Turesányi Imre, (ügyelő.)
Vadász József.

N Ö K:

Alajosné, Eliza.
Bánhidi Emilia.
Baranyiné, Nina.
Bátori Julia.
Boórné, Zsófia.
Bokorné, Ágnes.
Cser Julia.

Egedi Mari.
 Eichner Ludmilla.
 Ferenczi Izabella.
 Folinusné, Antonia.
 Láng Mari.
 Morvainé, Franciska.
 Pataki Róza.
 Schafhütt Minka.
 Szabó Eszter.
 Szabóné, Károlina.
 Sepsiné, Nina.
 Szerdahelyi Nelli.
 Singer Róza.

BALLETMASTER :

Kaczér Ferencz.

TÁNCZ SZEMÉLYZET.

Eichner Ludmilla.
 Kühner Mari.
 Mayer Luiza.
 Kaczér Gusztáv
 és
 14 táncz-iskolai nevendék.

PÉNZTÁRNOKNÉ.

Walterné, Natália.

RUHATÁRNOK :

Geck Béla, 3 segóddel.

FESTŐ :

Beczka Károly.

ZENEKARI IGAZGATÓ :

Panhaus Antal.

ZENEKARI SZEMÉLYZET :

Eicheim Károly, gondnok.
 Klominek Ferencz, „
 Plesch Ferencz, 2-od violin.

és

24 zenész a cs. k. Nugent
 ezred zenekarából, cs. k.
 karmester Hopf Gyula
 igazgatása alatt.

4. Diszítő.

1. Asztalos.

1. Színházi szolgáló.

2. Világosító.

3. Jegyszedő.

2. Szinlap-osztó.

Az előadott színművek sorozata.

259

October 24. Parlagi Jancsi. 26. Lucia di Lammermoor. 28. Kisértet. 30. Rigoletto. 31. Nagypó.

November 1. Liliomfi. 2. Bibor és gyász. 4. Angolosan és tánczegyvelég. 6. Trobadour. 7. Aggteleki barlang. 8. Lavater. 10. Belizár. 11. Korona és vérpad, (Zeyk E. mint vendég). 13. Linda di Chamounix. 14. Csikós. 15. Mama, (Molnár mint vendég). 16. Troubadour. 17. Jean Claude. 18. Csálódások. 20. Ernáni. 21. Szökött katona. 23. Kunok. 24. Garrik Bristolban. 25. Lovoodi árva. 27. Mártha, (Folinus J. részére), 28. Pütkösdi királyné. 30. Fenn az ernyő nincsen kas, (Schafhütt Minka részére.)

December 1. Dózsa György. 2. Lucia. 4. A szerelem gyermeke; Boér J. részére. 5. Czigány. 6. Három ara egy helyett. 7. Nabucodonozor, Mezei V. részére. 8. Szép Juhász. 9. XII-dik Károly. 11. Trobadour. 12. Bányarém. 13. Nabucodonozor. 14. Kalmár és tengerész; Cz a k ó halálnapja emlékére.

15. Ő nem féltékeny. — Szerelmes pap. 16. Szerelem gyermeke. 18. Báléj. 19. Vén bakancsos és fia a huszár. 20. Szinmű — opera — népdal — némajáték és táncz-koszoru; a színház alaptökéje gyarapítására. 21. A molnár és gyermeke. 26. Két pisztoly. 27. Ernáni. 28. Az élet szinfalai; László József, a pesti nemz. színház nyugdíjazott tagja, mint vendég. 29. Eszter és Dávid; László József 2-dik föllépte. 30. A ház becsülete; László J. 3-dik föllépte.

Töredék gondolatok

a magyar színművészet és dráma-irodalom felett.

Ki nem tudja, hogy az emberrel született minden művészi hajlamok között a drámai a legkorábban kifejlődött, a legerősebb és legáltalánosabb. Hiszen ez nyilatkozik már az első gyermekjátékokban, az emberek és állatok utánzásában, még pedig a képzelőerő oly hatályosságával, a tulajdon személyiség oly tökéletes önmehtagadásával és leküzdésével, miként az, hasonló frissesség és eredetiségben, még a megérett művésznak sem fog soha hatalmában állani. Nem lehet kétkedni tehát a roppant befolyáson, melyet a színpad a népre s főként ennek együgyű, félig-művelt és műveletlen részére gyakorol és minden gondolkozó ember belátja, hogy a színpadnak a sajtó után a legnépszerűbb és hatályosabb képző eszköznek kellene lenni és valósággal az is volt mindig, hol nehéz felelőségu helyzetét felfogta és hivatását betöltötte.

A diplomaták és politikusok azt tartják — mint egy elismert tehetségű publicistánk írta — hogy városon jó a játékszin, opera és ballet tartalmával együtt, mert az örömet társalgó és sokszor veszélyesen fecsegő városi népességnek mindennap bőséges tárgyat szolgáltat a beszédre s még pártszenvédélyeinek is olykor elég tápanyagot nyújt, a mi az államra nézve sokkal ártatlanabb, mintha azok kielégítését más forrásokból akarná meríteni. Schiller, „a szinpad, mint erkölcsi intézet tekintve“ feliratu értekezésében, azt a gyakorlati bölcsesség iskolájának, a polgári életen keresztül utmutatónak s az emberi lélek legtitkosabb bejárásaihoz láthatlan kulcsnak nevezi, — egy oly intézetnek, mely az embert megismerteti az emberrel és felfedi a titkos keréket a mely szerint cselekszünk. Részemről, — és reméllem azért nem fog senki ideolog vagy idiotának nevezni, — bár igen jól tudom, hogy nemzetünk kifejlődése folyamában nagyon sok függ a családi neveléstől, az alsóbb és felsőbb iskolai oktatástól, az egyháztól, sőt minden egyes honpolgártól, mint a közgazdaság különféle ágai egyik tényezőjétől, én is, miként mások számtalanon, a színházat még a nemzet életében is fontosnak, t. i. a hazai nyelv mivelődése egyik hatalmas emeltyűjének tekintem,

mennyiben a színész közvetítő az élet és irodalom között, ennek nyelvét és szellemét megtestesített alakban mutatván be a közönségnek.

Ily előzmények után nem lehet feltűnő: ha ez ügy gyakran hozatik szőnyegre. De ide vonatkozólag alkalmasint soha nem irtak többet, mint az utóbbi néhány év alatt s maga a művészet még is, éppen ez idő alatt, nagyon kevés nyeresényt tud felmutatni, minek oka talán: a tulságos, sőt háttartalan magasztalás, mely a valódi művészt legalábbbb is ásitásra ingerli, a tapasztalatlan kezdőt elbizakodottá, önerejét tulbecsülővé változtatja és a kontárt szeliden elringatja tudatlanságában, — vagy az érdem nem eléggé méltánylása, mely lassanként a legigyekezőbb tehetséget is kifárasztja s fásulttá és a jó tanács iránt közönyössé teszi.

Minden esetre a drámai művészet, mivel ez némileg csucsá minden művészetnek, kettős bevégeztséget kíván, először a költeményben, azután az előállításban; annak bevégzett mesterműveket bevégzetten kell előadni, hogy eszményét elérhesse; de mai nap — vannak ugyan, csakhogy — ritkák a költők, kik jó ujat irnak, — a színművészek, kik a jó régít ugy eljátszani értik és az ílések, kik, miként Lessing kívánja, költőt és színészt egyenlő szigor és részrehajlatlan-

sággal ítélnék és a gyönyör vagy elégtelenség minden esetében csalhatlanul megtudják különböztetni: mi és mennyi illeti belőle a költőt, vagy színészt, nehogy az egyiknek a másik rovására elkövetett hibás kárhoztatása által mindkettőnek ártalmára legyenek, annak, midőn bátorságát elrabolják, ennek, midőn őt biztosítják.

A dramaturg hivatala tehát, mint látható, nehéz, sokkal nehezebb, mint általánosan vélik. Ahoz fej kell, és nemcsak egyedül fej, de tapasztalás is, és hogy a gondolt a tapasztaltra, vagy a tapasztalt a gondoltra alkalmaztassék: még izlés szükséges. Az izlés azonban a természet gyermeke, melyet hosszas gyakorlás által a szép és igaz érzetében kell felnevelni és kiképezni.

Az ítéző továbbá a magasztaló vagy kárhoztató ige száraz kimondásával még nem felel meg hivatásának, hanem szükséges, hogy indokolja állításait, különben ezek magány véleményekké törpülnek, melyek hitelre nem számíthatnak. E mellett kötelessége:

Kommentárt adni a költő vagy színész műve felett.

Kutatni: mit tett a költő vagy színész, vagy mit kellett volna tennie?

Fejtegetni: vajjon a költő műve megérdemli-e

a dicséretet, vagy nem, és — ha az utolsó eset áll — miként érdemelhette volna meg azt ?

Elemezni a fontosabb jellemeket, lépésről lépésre. Kijelelni a valódi szempontot, melyből a jellem felveendő és elősorolni az okokat, miért hogy azt éppen úgy kell felvenni és nem másként ?

Az ily modorban gyakorlott ítészet lehetlen, hogy eltévessze hatását, főként, ha még figyelembe vétetik **L e s s i n g** következő tanácsa is :

„Szeliden és hizelgőleg a kezdőkkel; bámulással kétkedőleg és kétkedéssel bámulólág a mesterek iránt; elriasztólag és határozottan ellene a kontároknak; gunyosan a kérkedők ellen és oly keserűen, mint lehet, a cselszövőkkel szemben.“

Végül, mielőtt igénytelen soraimat bezárnám, ki kell nyilatkoztatnom, hogyha e „töredék gondolatok“ irásában valami érdem volna, az engem csak annyiban illethet, mennyiben olvastam azon műveket, melyekből a jelen cikket összeállítottam.

Rivnyák Sándor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A szerelmes sugó.

Humoreszk.

Évek előtt ismertem egy fiatal színészt, ki tőtől talpig igen derék, becsületes, szerény ember s használható tagja volt a társaságnak melynél működött, sugó is levén egyszersmind. Csak egyetlenben egy hibája volt az én emberemnek: örökösön szerelmes volt, — hol a director feleségébe szeretett belé, hol pedig valamelyik énekesnő miatt sohajtozott, sokszor meg az a szerencsétlenség is megtörtént rajta, hogy egyszerre kettőbe is bele bolondult; — elég az hozzá: az én Józsi barátomnak örökösön fáj a szive. Boldogtalan volt mindig, mert nem telt el olyan áldott nap, hogy legalább egyszer kétségbe ne esett volna.

Egy vasárnap meglátogatott szállásomon, szána-kozásra méltó szomorú arcczal.

— Isten hozta édes Barna ur, hogy s mint van? Igen örvendek látogatásának.

— Ne is kérdezze ön: hogy vagyok? Egy hosszú hét óta nincs nyugott pillanatom, olyan za-

vart vagyok, hogy kötelességemnek is alig tudok megfelelni.“

— A patvarba! talán csak nem lett hűtelen az a kis choristáné?

— Bár csak az a bajom lenne! — sohajta fel Józsi — O de mit nekem most a világ minden choristánéja, midőn a primadona . . . igen, igen, hiába mosolyog ön, őt nem éri fel egyik is, sem szépség sem művészetben! Ó ha tudná ön barátom, mennyire imádom én e nőt, mily forrón, mily véghetetlenül!

Most már kezdtem elhinni, hogy igazságot beszélt Józsi, midőn azt mondá: egy hét óta nincs tisztában a saját fejével.

— Hm! tehát egyenesen a primadonnába szeretett belé, — s van önnek reménye?

— A nélkül talán eddig már meg is örültem volna!

— De lássa barátom, nagyon háládatlan munka lesz végre is: szépet tenni azon nőnél, hisz férje van már annak s mi több imádja azt.

— Nem nagy vigasztalás biz az reám nézve, de nem tehetek róla, én még is szeretem.

— S mit mond mindezekre a szép asszony?“

— Éppen az az én legnagyobb bajom, hogy nem mond még semmit, nyilván nem vette eddig észre, de holnap reméllem tudni fogja már.

— No csak ügyesen kell megérteni a dolgot vele; az első lépés különösen az asszonyoknál nagyon sokat szokott határozni.

— Tanácsot jöttem kérni e részben öntől, — hallgassa meg tervemet.

— Feszült figyelemmel várom — felelék szivarra gyújtva, s helyet foglalék pamlagoman Józsi mellett, ki egy meglehetősen hosszú iratot nyujta át.

— Holnapután jutalomjátéka lesz, s e verset — melyet magam irtam — tiszteletére ki fogom nyomtatni, olvassa ön el, mit mond hozzá? "

Elolvastam, sem több sem kevesebb mint 39, mond harminczkilencz strofa volt benne! Tökéletesen elfáradva nyujtam vissza versét.

— Nos, mit szól ön hozzá? — na de ne mondja ön ki addig véleményét míg ezt a másikat is el nem olvasa.

Bűnbocsátó Jézus! mit akar ez a fiu! kérdém magamban, kezembe vevén a második verset is, mely mind tartalmára, mind pedig hosszúságára nézve méltó társa volt az elsőnek.

— Reméli ön, hogy verseim kellő hatást fognak elidézni, kivált midőn meg fogja tudni, hogy én irtam. — Ez nem volt rossz eszme tőlem; nem az.

— A verset illetőleg? Az igazat megvalva

helyenként egy pár hasonlítást kissé merésznek találtam, például egyhelyt így szól ön:

Szemeidnek pillantása

Olyan mint az Isten nyila,

A kit megér, meg van érve

A kit megcsap, az meg van lőve!

— S ön nem találja ezt az eszmét nagyszerűnek? kérdé csodálkozva Józsi.

— De igen, a maga nemében nagyszerű; én azonban nem kockáztatnám az első lépést még is mert lássa ön: napjainkban az asszonyok bámulatosan keveset adnak a versekre.

— De hát mitevő legyek?

— A legczélszerűbb lesz kiábrándulni; maradjon ön meg a kis Ludmilla mellett. Ez csinos ki-leány, aztán a mi a legfőbb rubrika, mint choris-tánénak szerény igényei vannak, míg ellenben: primadonnának . . . no de nem rémitem önt.

Az én emberem sohajtott egyet, azután sohajtott egy nagyobbat s szó nélkül kalapját véve távozott tőlem; szavaim zokon estek neki.

Jó darab ideig nem találkozhattam vele; társam megilletődve beszélék, hogy a szegény Józsi nagyon furcsa állapotban van, nem lehet semmi hasznát venni. Mióta a primadonnának jutalomjáték volt, nem is merik reá bízni a sugást, mert:

mint belép imádottja a szinpadra, olyan furcsa visszás dolgokat sug, hogy a leggyakorlottabb színészt is zavarba hozza. Az igazgatóval Hamletben olyan vad dolgokat beszéltetett el, hogy a legkomolyabb tragoediából comedia lett rögtön, a közönség úgy neki fogott a nevetésnek, hogy abba kellett a második felvonást hagyni.

Az igazgató elcsapással fenyegette, megesküdtött, hogy nem fog gázsit adni neki ha még egyszer csuffá teszi őt a szinpadon.

— Hát kérem alázatossággal, oka vagyok én annak, ha az igazgató ur nem ért meg engemet? —

— De hát ugyan ki tudná önt megérteni? A multkor is a helyett hogy: jobban szeretlek a világ minden dicsőségénél! azt sugta: jobban szeretlek a világ minden diós-kiflijénél!!! Na lássa barátom: ilyen ember maga, tönkre teszi a legkedvesebb szerepemet. — Hogy is juthatott eszébe a mákos- akarám mondani a dióskifli, mikor még csak szó sincs róla az egész Hamletben. —

— Tudtam, hogy nagyon kedves eledele az igazgató urnak, aztán a ténsasszony is halálba szereti. —

— Én az igaz hogy nagy tisztelője vagyok a dióskiflinek feleségemmel együtt, de nem a szinpadon, érte barátom, nem a szinpadon; s jövőre

kérem nem venni tréfára a dolgot, mert más különben esküszöm, hogy a gázsi bánja meg.“

Hiába fenyegették Józsit, nem ért semmit; — végre megsokalta a dolgot a primadonnais, s oda izent Józsinak, hogy látogassa meg őtet egy délután.

Ezen a napon volt életében először boldog Józsi; látogatásra kéri fel a primadonna, s mi több férje vendég-szerepekre utazott el!

Álló huszonnégyszáz óráig kente-fente magát; úgy kiöltözött, hogy alig ismert rá a primadonna.

— Legelőször is azt kérdem öntől, hogy mi akar, mi szándéka van velem?“

E szavakra megállott Józsiiban a lélekzés; ez sokkal nagyobb, sokkal fontosabb kérdés volt előtte, semhogy hirtelen felelhetett volna reá, mert ha az igazat megvallotta magának: ő nagyon sokat akart a szép asszonnyal, t. i. szerette, imádtatta őt, s természetesen az ő gyöngéd érzelmeit viszonoztatni ohajtá.

A szép asszony látva, hogy Józsit ezen kérdéssel kivette egészen sodrából, így folytatá beszédét:

— Hát megakar maga engemet buktatni a színpadon, hogy oly badarságokat sug nekem. Hát egyenesen engemet tüzött ki áldozatul? Mit véttem én önnek?

Ez a keserű kérdés szinte örülté tette a szegény fiut, a hetedik mennyországból rántotta le!

— Kémtelen leszek ön miatt itt hagyni a társaságot.“

— Ó csak ezt ne! vága szavába az én szerelmes, sugóm mi lesz akkor én belölem!

A primadonnának e felkiáltás mindent megmagyarázott s nem fojthatta el nevetését, pedig kétségbe ejté vele a szegény fiut, a ki alig ért haza, azonnal lefeküdt ágyába s olyan lázt kapott, hogy egy hétig magán kívül volt.

Betegségében meglátogattam én is, olyan jól esett a szegény Józsinak, oda ültetett ágya mellé, s elpanaszolta sorsát nekem.

— Most már kiábrándultam egészen; annak a szép asszonynak én sok, nagyon sok köszönettel tartozom, mihelyt felgyógyulok, elmegyek hozzá megköszönni az orvosságot, mely keveset keserű volt az igaz, de használt. Egyetlen jó izü nevetése meggyógyította szívemet.

— Hát a kis Ludmilláról is végkép lemond ön?

— Ó nem! képzelje csak ön, a szegény jó leány mindennap meglátogatott, azt mondják még könyezett is . . . lássa ön annak a leánynak nagyon jó szive van, szeret engemet, nem nevet ki soha . . . ó Ludmilla jó nagyon!

— Hát az alkalmi verseket kinyomatta ön?

— Szerencsémre nagyon sokat kértek érte a nyomdában s nem telt az erszényemből.

* * *

Egy év múlva Ludmilla Barna Józsiné lett. A vendégségre hivatalosok voltunk én, az igazgató, sőt a primadonna is, és nagyon kedélyesen mulattunk. Az igazgató szokott jó humorával beszélte el a dióskifli történetét, melyen legtöbbet Józsi nevetett. Az én szerelmes sugóm még most is él, s nincs a provincián boldogabb ember mint ő.

P. Miklós.

Az elveszett ebéd.

Hétköznapi történet.

En ugyan nem vagyok gastronom, a miről tanuskodhatik mivoltomnak szikársága is, de azért egy jó ebéd iránt mindig kitünő figyelemmel szoktam viseltetni. Ezt csak azért jegyzem meg, nehogy az elbeszélendő szomorú esemény czime rólam balfogalmakra adjon alkalmat. Library Cluj

Ez előzmény után térjünk a dologra.

Volt nekem egy uri barátom, kihez azon gyöngéd kötelék csatolt, hogy ő fizetett, én pedig csupa hálából elvégeztem helyette mindenféle fejtörő és ludtollrontó munkát. És ismét volt egy másik jó barátom, kivel már nem egy pohár lörét üritettem ki e siralom völgyében.

Itt újból kérnem kell az olvasót: ne méltóztassék megütközni azon, hogy a mai szűk világban annyira bővülködöm a barátokban. Van nekem ilyen kebelrokonom akárhány, kivált mikor bizonyos minéműség viczkándozik a zsebemben, mely minéműségnek huszas vagy banknota az ő becsületes neve.

Tehát említettem barátaim egyike, Koromi, a kivel t. i. néha poharazni szoktam, egy szelid pénteki este azon dicsérendő gondolatra jött, hogy a következő vasárnapra meghivjon magához ebédre. E meghívásnak valóban örvendettem, nem csak azért, mert ismertem Koromi jó hirben álló konyháját, de mert reméltem, hogy igen szép hölgykoszorúhoz is lesz nála szerencsém.

Történt azonban, hogy másnap, az az szombaton, az én tisztelt másik barátom, Kellemfí ur, a ki t. i. fizetni szokott, nagy komolyan felszólított: menjek vasárnap ebéd után rögtön hozzá, mivel sürgős teendői és irásai vannak, melyeket estig el kell igazítani.

Képzelmű: szinte megsimított a guta. Körülményeim ugyan is a felszólítást elfogadni s így az ebédet a hozzá kötött élvekkal együtt feláldozni parancsolták, miután bizonyosan tudtam, hogy ha Koromihoz elmegyek akkor tőle hamar egykönnyen el nem szabadulok.

Mit tehettem egyebet? Rövid lelki harc után végre is íróasztalomhoz ültem s egy levelet irtam Korominak, tudatva vele, hogy közbejött véletlen és elháríthatlan akadály miatt, bár mennyire sajnálom is, ebédre nem jelenhetek meg.

A lelki erő szép dolog s magam is bírok be-

lőle egy jó adaggal, de vasárnap délben még is szinte zugolódásra fakadtam sorsom ellen, hanem azért délután fél három órakor a lehető legnyugodtabb arcczal állottam be Kellemfőhez.

— Itthon van-e a tekintetes ur? kérdém a tekintetes asszonyt.

— Nincs, ma reggel Koromihoz hívták ebédre, oda ment el, — nyertem feleletül — és kéreti önt, hogy a munkálatok végett ne sajnálja holnap ide fáradni.

Megvallom, nem tudom leírni, mit éreztem a gondolatra: hiszen most én is ott lehetnék, ha nem lennék itt.

Ezt nevezem aztán malheurnek.

Ha szerelmed

Ha szerelmed tengerében
A hűség gyöngye terem,
Hogyha érzed, hogyha érted
Mit tesz e szó : szerelem,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ó ne játsz akkor kaczéron
A szív érzelmeivel;
A virág csak addig szép míg
Szinporát nem veszti el.

Gyöngé virág

Gyöngé virág az élet tavaszán
Miért hervadsz — virulsz el oly korán?
Lelked sír és mosolyog ajakad
Mit ér a szó, ha szólni nem szabad?

Zsarnok kény űzi játékát veled,
Hogy oly hideg — kihamvadt kebeled,
Neked az élet több gyönyört nem ad,
Mit ér a szív? — dobogni nem szabad.

A d o m á k.

K. Fejérvártt egy földszinti rongyos korcsmában játsztak a színészek, melynek ablakait a nagy hőség miatt gyakran kinyitották.

A „Két pisztoly“-t játszva, azon jelenetben, midőn Stein a báró szekrényét feltöri és olvassa az ezres bankjegyeket — a színész, ki Steint játszta, óvatossággal felpillant, ha nem jön-e valaki.

Szemei véletlenül a nyitva levő ablakra estek, ahol egy zsidó fiu éppen az ő levetett öltözékét húzza kifelé.

„Tolvaj! viszik a nadrágomat!“ kiáltja a színész.

A közönség bámul e nem várt rögtönzésen — de kívül megcsipik a zsidó fiut, ki az öltöző-szobában kérdőre vonatván, azzal mentette magát:

No bizony, hisz ökeme többet lopott, csináltat-hat belőle új ruhát.

Erdélyben a színészek egy becsületes szász kereskedő udvarán építettek szinkört.

A „Peleskei Notárius“-t adták.

A szász család közeli és távoli rokonaival a tornáczon foglalt helyet.

A 3-dik felvonásban mikor a notárius megérkezik Pestre és a magyar színház előtt megáll (a szász háza képezte a színházat), felkiált:

— Ez hát a magyar színház?! No itt minden szenvedéseim után is azt kívánom — az Isten áldja meg és sokáig éltesse ennek építőit!

A szász család minden rokonaival egyszerre felállott s a családfő mély meghatással válaszolt:

— Köszönöm édes Mátéfi uram — magam építettem ütet.

Tartalom.

	Lap.
A „nemzet napszámosai“	3.
A dalszintársaság névjegyzéke	5.
Az előadott színművek sorozata	7.
Főredék gondolatok	9.
A szerelmes sugó	15.
Az elveszett ebéd	23.
Ha szerelmed	27.
Gyöngé vtrág	28.
Adomák	29.

Handwritten scribble

Handwritten scribble

Handwritten scribble

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1859.

JÁTÉKSZINI
EMLÉKKÖNYV.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

KIADTÁK :

TURCSÁNYI IMRE

ÉS

JAKAB ISTVÁN

A KOLOZSVÁRI DALSZINTÁRSULAT SUGÓI.

J Á T É K S Z I N I
EMLÉK-KÖNYV.

KIADTÁK :

TURCSÁNYI IMRE

ÉS

JAKAB ISTVÁN

A KOLOZSVÁRI DALSZINTÁRSULAT SUGÓL

KOLOZSVÁRTT,

Az ev. ref. főtanoda betüivel.

1959.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**ERDÉLYI MUZEUM
KÖNYVTÁRA**

114053

E L Ő S Z Ó.

Örömmel tapasztaljuk, hogy hazánk-szerte a magyar ajku közönség hő buzgalommal hozza áldozatait a nemzeti színművészet oltárára, daczárva annak hogy Thalia ihletettebb s koszorus törzspapjait a sors szigor szava elhivá sorainkból. Kikétkelkedik tehát még most is, hogy a magyar nemzet szellemi életének fő lényegét „a magyar nyelvet“ ne szeretné ne bálványozná? — Fényesen igazolva van tehát az, hogy nemzetünk mindent mi szép, nagy és nemes, nem csak tisztel és méltányol, de egyszersmind kincsül birni ohajt és törekszik. — Az ily közönségek közt első sorban említendő a kolozsvári. Illőnek találtam tehát, hogy oly emlékkönyvet adjak át a közönségnek, mely szigoru rovatát tartalmazza azon működésnek, mellyel a dalszintársulat a közönség részéről irányító tanusított hazafiui részvétet és pártfogást kiérdemelni iparkodott. Egy vágyam marad még, mit a t. cz. nagyérdemü közönség együttértésével egykor elérhetni is reménylek, hogy a már 6 évtizeden át megjelenni szokott „Játékszíni emlékkönyveket“ oly szervezettel állithassam ki, hogy azok az eddig irányba vett czélon túlhaladva, egy úttal az öszszes irodalmi érdekekkel egybekapcsoltassanak. — Lehető pedig ez, mert az ily

úton közrebocsátott könyv — ha több érdekel
nem is — de egy czélszerűn szervezett „naptár”
becsével mindenkor birhat. — S mi magyarok —
kik isteni gondviselés által a tudományosság min-
den részeire hivatottak vagyunk, s aránylag Eu-
ropa másnépeihez mérve jeles bár még is kevesebb
számu művekkel birunk, minden alkalmat méltán
föl kell használnunk, hogy a nemzetnek egyes fia-
munkásságáról közhasznu bizonyosságot tehessünk
— ha a nagyérdemü t. cz. közönség e véleménye-
met helyesnek találja, ígérem, hogy már 1860-ik
év első hónapjaiban oly „nemzeti Játékszíni
Naplót” iparkodandom szervezni, mely a magyar
nemzet irodalmának elismert hasznos termékei
közt méltó helyet foglaland. — S midőn ez igé-
retet teszem, előlegesen szabadjon számitanom Ma-
gyar és Erdélyhon minden azon irodalmi egyéneire
kik talán anyagi érdek nélkül is egy nemesebb
célra közreműködni nem vonakodnak. Jelenber-
e csekély de kezdeményezésnek elegendő köny-
vet a nagy érdemü t. cz. közönség figyelmébe
ajánlva maradok

tisztelő alázatos szolgáljuk,

TURCSÁNYI IMRE.

A feennálló országos szini választmány pártfogása
és Havi Mihály igazgatása alatti dalszintársaság
őszszes személyzetének névsora.

Igazgató:

Havi Mihály.

F é r f i a k:

Alajos János.
Baráti Sándor (*dalnok*).
Bartha Elek.
Bihari István.
Bóér János.
* Bodorfi (*dalnok*).
Bokor Ferencz.
Felix Mikes.
Ferdinánd Ignác.
Follinus János (*dalnok*).
Főző Berczi.
Gerecs János.
Gocs Ede (*karmester*).
Gyulai Ferencz (*drám. rendez.*)
Jakab István (*drámai sugó*).
Káldi Gyula (*karmester*).
Komáromi Lajos (*népdalnok*).
Mezei Vilmos (*dalnok*).
* Mayer János.
** Morvai Alajos.
** Neihold János.
* Paulay Ede.
Szabó Mózes.
** Simonyi Károly.

Singer Bernát.
Szentkúti Mihály.
** Szőlösi Károly (*sugó*).
Turcsányi Imre (*drám. ügye-
lő és opera sugó*).
* Tótfalusi Gusztáv.
Vadász József.
* Virág Lajos.

N ö k:

Alajosné Eliza.
Bánhidi Emilia.
Baranyiné Nina.
** Bátori Julia.
Bóérné Zsófia.
* Bodorfiné Etelka.
Bokorné Ágnes.
Cser Julia.
** Egedi Mária (*dalnoknő*).
Eichner Ludmilla.
Ferenczi Isabella (*dalnoknő*).
Follinusné Antonia.
* Fridrikné Ám. (*dalnoknő*).
* Farkas L.
* Farkas N.

** Láng Mari.
 ** Morvainé Franciska.
 ** Pataki Róza.
 * Polákovicsné Julia.
 Schafhüttel Minka.
 Szabó Eszter.
 ** Szabóné Károlina.
 ** Sepsiné Nina.
 ** Szerdahelyi Ne. (*dalnoknő*).
 Singer Róza (*dalnoknő*).
 * Turcsányiné Antonia.

Ballet mester:

** Kaczér Ferencz.

Táncszemélyzet:

Eichner Ludmilla.
 Kühner Mária.
 Máyer Luiza.
 ** Kaczér Gusztáv.
 Könyves Máté aggszínész gyá-
 molíttatik az özszes sze-
 mélyzét által.

Gyermekszerepekre:

Turcsányi Ilka.
 Turcsányi Lajos.

Pénztárnoknő:

Walterné Natalia.

Ruhatárnok:

** Geck Béla 3 segéddel.

Festő:

Beczka Károly.

Zenekari Igazgató:

** Panhaus Antal.

* Weixler Ferdinánd.

Zenekari-személyzet:

† Eichheim Károly (*gor-
donkás*)

** Klominek Ferencz (*gor-
donkás*).

** Plesch Ferencz (*2-ik heg-
és 24 zenész a cs. kir. Nu-
gent nevű gyalog ezred ze-
nekarából, cs. k. karmester
Hopf Gyula igazgatása-
alatt.*

4 Diszitő.

1 Asztalos.

2 Színházi szolga.

2 Világosító.

3 Jegyzető.

2 Szinlaposztó, skellékhordó

1 Fodrász.

*-al jegyzettek Husvétől kezdve tagjai a társulatnak.

**-al jegyzettek részint Husvét előtt de leginkább Husvétől megszűntek a társulat tagjai lenni.

†-al jegyzett meghalt.

Eldadott Színművek sorozata.

1858- év october hó 24-től kezdve 1859-ik év
junius hó 1-ig.

October hó.

- 24-én Parlagi Jancsi, *(eredeti)*
26-án Lucia di Lammermoor,
(dalmü).
28-án Kisértet, *(ered.)*.
30-án Rigolettó, *(dalmü)*.
31-én Nagypó, *(ered.)*

November hó.

- 1-én Liliomfi, *(eredeti)*.
2-án Bibor és gyász, *(ered.)*
4-én Angolosan és Tánczegyv.
6-án Troubadour, *(dalmü)*.
7-én Aggte leki barlang, *(ered.)*
8-án Lavater.
10-én Belizár, *(dalmü)*.
11-én Korona és Vérpád, *(Zeyk
Elek vendég)*.
13-án Linda, *(dalmü)*
14-én Csikos, *(ered.)*
15-én Mama, *(ered. Molnár
József vendég)*.
16-án Troubadour.
17-én Jean Claude.
18-án Csalódások, *(ered.)*
20-án Ernani, *(dalmü)*.
21-én Szökött katona, *(ered.)*
23-án Kunok, *(ered. dalmü)*.
24-én Garrick Bristolban.
25-én Lowoodi árva.

- 27-én Mártha, *(dalmü. Follin-
nus J. jutal.)*
28-án Pünkösdi királyné, *(ere.)*
30-án Fenn az ernyő, nin-
csen kas *(ered. Schafhüttel
M. jutalm.)*

December hó.

- 1-én Dózsa György, *(ered.)*
2-án Lucia Lammemoor.
4-én A szerelem-gyermeke,
(Bóér J. jutalm.)
5-én Czigány, *(ered.)*
6-án Három ára egy helyett
7-én Nabucodonozor, *(dal-
mü Mezei V. jutalm.)*
8-án Szép juhász, *(ered.)*
9-én XII-ik Károly Rügen-
szigeten.
11-én Troubadour.
12-én Bányarém, *(ered.)*
13-án Nabucodonozor.
14-én Kalmár és Tengerész,
*(Csakó Zsigmond halál-
napja emlékére)*.
15-én Ő nem féltékeny és
Szerelmes pap,
16-án Szerelem-gyermeke.
18-án Bálój, *(dalmü)*.
19-én Vénbakancsos és fia a
huszár, *(ered.)*

- 20-án Egyveleg, (*színmű-dalmű-népdal-némajáték és tánczrészletekkel*—*a színház alaptökeje gyarapítására.*)
- 21-én Molnár és gyermeke,
- 22, 23, 24, 25 Karácsonyi szünnapok.
- 26-án Két pisztól, (*ered.*)
- 27-én Ernani.
- 28-án Az élet színpalái, (*László József a pesti nemz. színház nyugdíjazott tagja vendég.*)
- 29-én Eszter és Dávid, (*László József vendég.*)
- 30-án A házbecsülete, (*László J. vendég.*)
- 11-én Fehér Othelló-és Berger mutatványa.
- 12-én Gróf Essex, (*Laczkócsiné a pesti nemz. színház tagja vendég.*)
- 13-án Fenn az ernyő nincsen kas, (*Laczkócsiné vendég.*)
- 15-én Portici néma, (*dalmű.*)
- 16-án Szapári Péter, (*Laczkócsiné vendég.*)
- 17-én Becsületszó, és Berger mutatványa.
- 18-án Mártha.
- 19-én Falusiak, (*Laczkócsiné vendég.*)
- 20-án Nabucco.
- 22-én Tarquinok és Brutusok, (*ered. Simonyi Károly jutalm. Laczkócsiné vend.*)

1859-ik Év.

Január hó.

- 1-én Mátyás királylesz, (*ered.*)
- 2-án Mátyás diák, (*ered.*)
- 3-án Báléj.
- 5-én Jolörzött kisleány és hangverseny, — (*a pesti nemzeti színház nyugdíj intézete javára László József vendég.*)
- 6-án Házassági 3 parancs, (*ered. László József vendég.*)
- 8-án Scott nemes, (*László József jutalm.*)
- 9-én Kunok.
- 10-én Egy ur és aszszony- és Berger bűvész mutatván.
- 23-án Zsidó, (*ered. Laczkócsiné vendég.*)
- 25-én Bűvös vadász, (*dalmű Ferenczi Is. jutalma.*)
- 26-án Koldusnő, (*Laczkócsiné vendég.*)
- 28-án Szeleburdi, (*Székelyné ass. javára, Laczkócsiné és László vendégek.*)
- 29-én Marianna, (*Laczkócsiné jutalom.*)
- 30-án Peleskei notárius, (*er.*)

Február hó.

- 2-án A rab, (*ered.*)
- 3-án Sevillai borbély, (*dalmű, Komáromi L. jutalm.*)
- 5-én Rózsa Rózsika.

- 6-án No'redamei toronyör. | 11-én Harmincz év egy Kár-
 7-én Régi pénzek, (ered. | tyás életéből.
László József búcsu elő). | 12-én Troubadour, (*Ellinger*
 8-án Norma (*dalmü*). | *vendég*).
 9-én Sainttropezi urnő, (*Ró- | 13-án Tamás bátya kunyhója.*
*nai Gyula a györi szin- | 14-én Ördög Robert, (*Ellin-*
háztól vendég). | *ger vendég*).
 1-én Troubadour. | 15-én Bácsi.
 2-én Matild, (*Rónai vena*). | 16-án Ernani, (*Ellinger ven*)
 3-án Örültek háza Dijonban, | 17-én Lucia, (*Ellinger vend.*
Rónai Gy. vendég). | *a szegények számára*).
 5-én Falusiak, (*Rónai vend.*) | 18-án Mai paraszt, Petronella.
 6-án Kean, (*Rónai Gy. vend.*) | (*az utóbbi ered.*)
 8-án Ilka, (*ered. dalmü Egedi | 19-én Porticinéma, (*Ellinger*
M. jutal.) | *vend.*)
 19-én Fekete orvos, (*Rónai | 20-án Okos bolond, (ered.)*
vendég). | 21-én Tücsök.
 20-án Hinkó, (*Rónai vendég.*) | 22-én Rigolettó, (*Elinger*
 22-én Norma. | *vendég*).
 23-án Michán családja, (*Rónai | 24-én Zsidóhölggy, (dalmü,*
jutalom). | *Ellinger jutalom*).
 25-én Párisi naplopó, és Tánc. | 26-án Zsidóhölggy, (*Ellinger*
 26-án Feltékenység vigjátéka, | *utolsó föllépte*).
 (*Turcsányi Imre jutalom*). | 27-én Politikus csizmadia.
 27-én Szekrény rejtelve, (*ere.*) | 28-án Liliomfi, (*ered.*)
 28-án | 29-én Álpepita, (*Eichner Lud-*
 29-én } Szünnapok. | *milla jutalom*).
 30-án }**

Mártius hó.

- 1-én Ördög Robert, (*dalmü*).
 2-án Doncaesar de Bazán.
 4-én Feltékenység vigjátéka.
 5-én Ilka, (*Bokor J. jutalm*)
 6-án Lumpaci vagabundus.
 10-én Lucia Lammermoor,
 (*Ellinger J. a pesti nems.*
színháztól vendég).

Aprilis hó.

- 2-án Don Carlos, (*Follinns-
 né jutalomj*)
 3-án Csikós.
 4-én Hunyadi László, (*ered.
 dalmü Havi javára*).
 5-én Kinizsi Pál, (*ered.*)

- 6-én Lázár a pásztor.
 7-én Banditák.
 9-én Stradella, (*Follinus jut.*)
 10-én Tékozló.
 11-én Schmidtné aszszony v. j. és Auer Lipót hegedűművész föllépte.
 12-én Brankovics György, (*er.*)
 13-án Mártha, (*Szerdahelyi Nelli jutalom.*)
 14-én Fehér Othelló, és Auer Lipót vendég.
 15-én Hunyadi László, (*Baráti S. jutalomj.*)
 16-án Majláth Margit, (*ered. Szabóné s. Alajos pár jutalomj.*)
 17-én Hangverseny.
 18—19 }
 20—21 } Husvétli szünnapok.
 22—23 }
 25-én Vén bakancsos és fia a huszár.
 26-án Czigány.
 27-én Stradella.
 28-án Romeo és Julia, (*Paulai Ede 1-ső fellépte.*)
 30-án Lucia di Lammermoor, (*Fridrikné és Bodorfi 1-ső föllépte.*)
- Május hó.**
- 1-én Rokkant huszár, (*ered.*)
 2-án Ravennai viador, (*Polákoviczné 1-ső föllépte.*)
 3-án Ernani.
 4-én Gauthier Margit.
- 5-én Angyal-Bandi, (*ered. Bóérné jutalomj.*)
 7-én A fősvény, (*Gyulai jutalomj.*)
 8-án Dalma.
 9-én Troubadour.
 11-én Narciss, vagy Pompadour megbukása, (*Paulai jutalomj.*)
 12-én Rigoletto.
 14-én Hunyadi László, (*Fridrikné jutalomj.*)
 15-én Szökött katona.
 16-án Rágalom iskolája, *Bi-hari és Vadász jutalom.*
 17-én Bibor és gyász.
 18-án Nabucodonozor, (*Singer testvérek jutalomj.*)
 19-én Marcsa az ezred leánya, és Nagy Jakab tülkös föllépte.
 21-én Zsidóhölgy, (*Káldi jut.*)
 22-én Farsangi iskola.
 24-én Acosta Uriel, (*Polákoviczné jutalom.*)
 25-én Belizár.
 26-án Rang és szerelem.
 28-án Norma.
 29-én (Szinkörben) XIII Leány egyenruhában és Mocsári György Gynasialis tanuló testgyakorlati kísérlete, (*mely szerencsétlenül ütött ki.*)
 31-én Ördög Robert, (*az összes éneklő kar személyzet javára.*)

**A fönnebbi rovatból kitünik hogy 1858-ik év oc-
tober hó 24-től 1859-ik év május hó 31-ig
bezárólag volt 163 előadás.**

Ezek közül :

6 bérlet, minden bérlet 16 előadásból állván,
tesz 96 előadást.

A 7-ik bérletből május 31-ig előadatott 13
előadás.

Eredeti drámai mű adatott 49, ezek közt 7
e szinpadon először.

Dalmű adatott 52, e szinen először 7.

Jutalomjáték szerződött s vendég tagoknak
összszesen 30.

Fordított új drámai mű 8.

Vegyes jótékony czélokra 4.

Vendégek voltak: László József, Laczkóczi-
né, Rónai Gyula, Ellinger József, Berger, Auer
Lipót, Nagy Jakab.

S ebből látható, hogy a mily nemes s nagy
lelkű pártfogást tanusított a t. ez közönség a szí-
ni ügy iránt, épp oly fáradság s ipar által töre-
kedett azt megérdemelni Havi Mihály igazgató,
s az őszszes testület.

I b o l y á m h o z .

Nyilj ki szépen jól öntözte galyon,
 Szégyent hogy kertész veled ne valjon.
 A zephirke illatot fog hozni,
 Nap sugára bájjal aranyozni;
 Kis folyamka nedvet ad
 Örzi /szenytül lágy ruhád. Library Cluj
 Hold álmodva rád könyét hullatja
 Hajnal drága gyöngyé változtatja;
 Majd az ég kékjébe ölt,
 Zöldülettel áld a föld,
 Mig a lány keblére füz,
 S elhervaszt egy enyhe tűz.

RÓZSAHEGY.

TÖRTÉNETI REGE.

Ki intézheti a szabad madár röptét, hogy ez vagy amaz ágra szálljon? ki korlátozhatja az esti szellőt, hogy ne azon virág kelyhét csókdossa, melyhez simulni vágya készti, meg lehet-é tiltani a napsugárnak, hogy az alig feltűnő csillag ne áraszson fényt, ne melengesse kebelét?

Szabadon szálló madár, korlátlanul repülő szellő, ragyogó sugár vagy, szerelem!.. Villámsebes sas szemével mersz napba tekinteni, epedő-lágy dal képiben szállongsz a völgy virága felé. Tilalom ellenére nyíló rózsavagy a szivben, himporod a vágy szellőjén megakadályozhatlanul szárnyal a bérctetőre vagy völgy ölébe hol szivrokon honol...

Ott hol a két Szamos árja egymás keblére borúl, hol a természet mindenható ecsetje honunk egyik leggyönyörűbb tájképét remeklé: fenn a bérctormókon a hajdan időnek három emlékjele, három ősvár nyomai látszanak.

Czicz-, és Bélahegynek nevezi a nép e várromok helyét. Lent a völgyben, Szamosújvár és Kolozsvár között, a magasból lenéző romhelyekből szerényen elvonúlva áll a Jenei-fogadó.

S ha a zaj lecsilapul, a lélek szárnyat öltve elmereng fölöttük, és a költészet kitarja ködfátyol képét a romok helyén betük alakulnak, soraik regét beszélnek, a három szomszéd várat s az igénytelen Jenei-fogadót öszszeszövé ösregét:

A lovagkor kalanddús napjain a rózsahegyi vár az ősz-öreg Zádorbirtokába szállt. Dús volt a várur, kincse, falva számtalan, de gyönyörű lánya, Rózsa szépsége látásán a gazdagság csábfénye homályba borult a környék ifjai előtt.

O mert szép volt a lány! szeme bűvös fényben égre ragyogott. Hószín arcza sugárai, mintha prizmán szűrődtek volna át, a szivárvány hét színét rezegették a szem előtt. Ha ajka biborrózsája fölfeselt, s bűbajos hangja megzendült, a hármónia édes variatiojaként szólott a szivhez. O szép volt a lány, mint a kellem ideálja, melyet legelragadóbb szinekkel fest a képzelem.

S ha jöttek a délczeg leventék s tekintetök a bájos hölgyre lopták, szemök elvakult, mint ki napba néz s szivökben föllángolt a szenvedélyes szerelem, és esdekelt kezéért, de a dús Zádor keblében a telhetetlen kincsszomj ördöge honolt, mind dúsabb és hatalmasb vőre várt, s kéréssökre tagadólag válaszolt, sőt többre ment, a kincsben szegény ifjak előtt bezáratá várát, s szilárd parancshangon adá tudtára lányának, hogy szeme, szíve zárva legyen minder ifju előtt, s csak azt szeresse, ki! majd maga jelöl ki. Mint-

ha emberkénytől függene, hogy a fülmile kinek hallatára zengjen szerelmi dalt!..

Mily különös! Mig a birvagyó Zádor ohajtása fenn a hatalmas Czicz-, és Bélavár fiatal urai felé csapongott, vagy Dezső- és Kozárvárat röpkedé körül: a gyönyörű Rózsa tekintete le a völgybe, dél felé szállt. Hisz a harmatgyöngy is aláröpült, a tűnő csillag is a földre sülyed.

— Leány! — szólt Zádor örömsugárzó arczal, egy szép nyári reggelen — Rég ápolt vágyam végre felvirágozott, bokrosabban, mint reméltem. Egy helyett négy. Nemcsak a hatalmas Czicz Béla, hanem Dezső és Kozár is kezed után eseng.

— O atyám, én egyiket sem szerethetem.

— Miért? Nem válogathatsz köztük? nem gazdag lovag, hatalmas ur, deli levente mindenik?

— Én már mást szeretek — szólt a lány halkkal, remegve.

— Szeretni fogod azt kit férjedül szemelek! — dörög a vad atya Csak ne lenne oly nehéz a választás közöttük. Mindenik egyaránt dús s hatalmas — folytatá e gondolatra csillapulva — azonban mindenik vad és szilaj. S ha mellözöm valamelyiket, még rám tör, s váramat fejemre gyujtja... Majd gondolkod valamit... Gazdag urnő leszesz, fényben pompában boldogan élsz... Miért könyezsz, miért e szomorú arcz? fényes jövő, hatalmas férj boldog apa, mit kívánhatsz még!

— Oh atyám, te soha sem szerettél!

— Mig váram őszsze nem dül, teszed, mit parancsok! végzé he Zádor.

Rózsa szobája felé vette útját, de valami ugy vonzotta az erkélyre. Édes sejtelmét követé... És ott ült a szép hölgy elmerengve, a magasban; feje ruhájával mint orientál a koronában.

Alant sötét alak, deli ifju magas alakja tünt fel. Fekete vértetében terhes fellepként haladt, szeme néha az erkélyre villámlott, a szép hölgyhöz, a magasban ragyogó csillaghoz, hová röpülnie csak a képzelet szárnyán szabad.

A hölgy a rokonszívek magneticus vonzalmával észrevette őt, egy tekintetet röpített felé s tekintete a földi menyhybe vezető lépcsőzet vala.

Az ifju szive hangosan vert, káprázó szemét lehunyá, hogy jobban emlékezetébe vesse a kedves tüneményt, s mire fölpillantott, a hölgy kebléről rózsa lebegett alá, melynek piros szirmai, zöld levele s az azt kísérő szempár hirtelen ég felé fordulása azt látszottak jelenteni: szeretlek, de remény számunkra csak ott fenn virúl.

Az ifju vágytól reszketve ajkához emelé a virágot, aztán keblére tüzé az édes látomány emlékéül, s a hölgy egy intő kézlejtésire nehéz szivvel távozott.

Már meszsze járt. S im, mögötte robaj kél, s öhozzá természetben csaknem hajszálig hasonló lovag száguld eléje. Dezső, Dezsővár fiatal ura.

Az ifjak őszinte baráti érzelemmel ráznak kezet.

— Te itt, Jenő! tán szived téged is a Rózsahegy felé

vonz. Ugy érdekes hirt mondhatok. Czicz belészeretett a szép Rózsába, Zádor, a vén róka még galambot ad a vércsésének, gondolám, felbiztattam tehát Béla s Kazár barátimat, magam is menék, s kérés nélkül léptünk ellenébe.

— Szereled-e a hölgyet? — kérdé féltékenyen Jenő.

— Láttam, de tudhatod, nekem dárda a leghivebb kedvesem: csókjai után vér fakad. De hogyszem a gyűlölt Czicznek birtokában lássam a gyönyörű leányt, vihar! és háború! vérét ontom a rablónak, s a lányt magam veszem el... Holnap medvére vadászok: Zádorra ráijesztünk. Kedvünkért harczjátékot rendez. Négyen vivünk. S pályadíjunk menyinyaszszonycsók s Rózsa keze leszen.

A Jenő szívében érzelemchaos kerengett e szók hatalán. Arcza lángolt, szeme villámfényben égett.

— Mi bajod Jenő! — szólt megdöbbenve barátja.

— Te nem tudod mi kint okozsz nekem. Te nem tudod, mily pokollá lesz a kebel, ha fényadó napját letépik egéről. O mert én szeretem azt a hölgyet, mint tengerbe-fulladozó az életet, s a hölgy engem viszont. A várból tiltva voltam, de gondolatom szabadon szállhatott körüle, édes reményem kitölté a köztünk levő roppant hézagot. S mind ennek vége legyen?... szava pusztító vészselemlént járja által keblemet...

Szünet állt be. Dezső vigasztalta őt, s csak későn váland el.

Másnap a Rózsahegy vára zajtól reszketett. A szobákban élénk vendégsereg. Az udvaron tomboló paripák, lóto-

futó cselédek, bámuló néptömeg. Ma lovagjáték lesz, kel az ajkakon, a várudvar azért van sorompókkal kerítve. S a győztesre lelkesítő díj, a pokollal is szembeszállni készítő jutalom, a szép Rózsa menyaszszonycsókja vár.

Menynyörgés-szerűen harsog a kürt. Nyihogó harcménekre pattannak, a deli lovagok. Nyilik a pályatér. He-lyet foglalnak a harczbirák, köztük Rózsa, a szép menyaszszony, arcza halvány, mint fejér emlékkő eltemetett reménye sirján. Szeme sovárgón keres az ifjak között, vajha ő is, a deli Jenő is itt lehetne, kinek büszke szívvél törni lándzsát érette tiltva van.

Mi az, a bajnok Dezső még nincs jelen?.. Megjön a viadal folytán — szólnak a harczbirák. S a kürt ismét rivalt.

Kebelbuzdító tárogatók édesbús zenéje szól. A vér sebesebben kereng, az izom dagad, fegyver villog. S két daliás levente száll a küzdhomokra: Bóla és Kazar. Testükön fényes vért, kezökben nehéz dárda reng. A kürt harmadszor hallatja jelszavát. A két hős özszeroppan. Remegve hunyják le szemüket a gyöngye hölgyek. Harczvágó szívvél csüggnék a lovagokon a férfiak. S mire a fölvert porköd szét vonja leplét, büszke győzelmesen, mint görögisten, egyedül áll Kazar. A jelhang szavára azonban Czicz, a rettegett, a hirhedett erejű Czicz száguld elé vadszilajon mint rengeteg bölénye, s fegyvere hatalma Kazart a földre fekteti. A nézők közt síri csend. Kevélyen ül ménén a győztes, miként a bérczi sas lesújtott ellene fölött. Lenéző tekintete lövell köröskörül... Dezsőt tán félsz tartja lekötve, hogy nem érkezik — szólnak a harczbirák. A nép süsogni kezd. Csak a szép menyaszszony ül mint viaszalak.

őr vagy kard merüljön a szívbe, egy a halál!.. Várak... De végre hamvadoz a türelem, már már ajkon yőzelemharsogó kürt. S im a felvonó hid dőbörög. Sötét vág jön fergetegként, rémesen. Arczán leeresztett sisak. De a mint a szép Rózsa szemszángára körülfutja a sugár tá- okat, ménét rohanni, dárdáját villogni, a lobogót ingra megve látja; szívébe édes sejtelen, arczára örömszín öltözik

S két hős két nehéz fellegeként öszszevág. A fegy- er villámokat szór. A szép menyaszszony remeg, mint ki lmában mélység fölött lebeg, mint ha a sulyos csapások nszívét érnék.

— Dezső medvével küzd, mint előre mondá — szolt nézők közül társához egy ifju — nézd, nézd dárdája szél- talomként forog, karába istenerő szált, dárdája villám, sapása menyenykő: im Czicz leborult.

Tapsvihar keletkezik. A nép ajkán üdvkiáltás riad. A arczbirák a győztesnek itélik a pályabért, s a reszkető zép menyaszszonyt elé vezetik. A sisak feltáruul, s egy rcz tűnik elő, mint nap a fellegek közül. — Jenő, sejtém, hogy te vagy sikoltja Rózsa kéjittason borúlva az ifju ke- elére; s az első csók, a pályadíj, a győztes ajkain lángol...

— Mióta száll a holló sziklák sasai közé öcsém szolt oszusán Zádor. Ki ada jogot váramba tolakodnod. Hol lát- ad azt a szokást, hogy kalandor hősökkel törjön lándzsát, hogy kunyhó és fényes lak ura egyszerre nyujtsa kezét a nagashban nyiló virág felé?

— Feleded, uram, hogy kit hollónak gunyolsz, ugy

van szárnya, mint tinektek, a magasban kerengeni, felele-
nemes haraggal Jenő. Feleled, hogy mert váram kunyhó-
vá törpité duló elem, kardom nem keskenyült meg. Gyalá-
zat reátok, hogy csorbitjátok az összekást, mely a kincsre
nem tekintve kinek-kinek kardvasáról olvasá le érdemét...

— Jenő, az isten szerelmiért mérsékelj magad! esen-
ge a hölgy az indulat hevében fegyvert emelő ifjunak.

És az ifju, ki büszke önérzetében a csillagokat képes
lett volna letépni, mozdulatlan maradt. Sulyos karjait lekö-
té, dárdája élet eltompítá a szerelem. És állott, mint halott-
nak vélt elájult, kit koporsóba tesznek, ki hallja a szegző
kalapács rémes kopogását, s az akarat hiába erőlködik, nem
képes mozditni tagjait.

Kedvesének egy tekintetével távozott, mely bus kedé-
lyére reményszivárványt varázsla. És a felüdült Czicz egy
pillantásával, melyen a boszu daemona vigyorgott.

Le lön tépve Jenő győzelemkoszorúja. A kincs-szom-
jas atya ismét örül. Czicz lesz a völegény. Következő na-
pon a várba násznép gyülvöngött. A szóbákból szilaj tivor-
nya hangja hallszott. Kard zörgött, billikom csengett, vad
kiáltozások kíséretében.

— Czicz és Rózsa, a völegény és szép menyaszszony
egésségire! S a serlegek fenéig ürülnek.

— Éljen Jenő, a tegnap hőse! — ordit egy gúnyos
hang. S a serlegek érintetlenül falhoz repülnek.

— Ki mer lelket idézni! — dörgi Cziczvár ura.

— Lélek-e az, ki dárdát forgat, s első daliánkat porra fekteti?

— Ki temetve van, arról nem szólhatunk, mond mámoroson Czicz. — A büszke kölyök váram börtönében élőhalott: majd kialuszsza vakmerő álmait, s megtanulja, hogyan kell ujjat vonni én velem!

A lovagok vad hahotája helyeslé szavait. S a kehely ézről kézre járt.

— De menyaszszonyom jöhetne már. A szertartás kezdődhetnék... Szolga jelentsd urnődnek, a vendégsereg átadásáért eseng.

A szolga ment és jött.

— Uram, lovag, az urhölgy Solymán kilovagolt.

— Ez gúny reánk, Zádor!

Csillapuljon kedélyetök. Percznyi türelem, és visszajő...

A serlegek ismét koczogának. A bor lángcseppjei könnyíték a várakozást. Óranegyedek telének. Zádor maga ment lánya szobájába: még mind nem érkezett meg.

— Átok reád Zádor! — tombolt Czicz dühvel várad lányodnak nem vagy ura. Menyaszszyonyom im elhagyott! Föl ifjak, lóra csatlósok. El szerteszét! keresni megszökött menyaszszonyom!..

Sötét börtönben ült Jenő... O a börtönben nem nyílik örömvirág. Éj és nap végetlen éjszakává olvad a fogoly

előtt. Éber s álomtét osztja a lassan telő időt. Éber s álom-
lét mind csak gyötrellem. Gyilkoló penészzevegőt lehel be
a szegény börtönlakos, undok férgek hideg sikamlós teste
érinti arczát. A szenvedés gyötrő chimaerái ütnek szívében
tanyát. A szemek nem találnak nyugpontot, hogy lásson a
phantasia virágos mezőt, boldog hajlékot s kinozza a lélek
elérhetetlen vágyaival a beteg szívet. O a fogolynak lelke
teste szenved!..

Cziczhegyi vár mély börtönében ül Jenő. Lelke ked-
vese felé száll, de im visszaborzad a látománytól: s Rózsa
hegyen menyegzőt ül a vad Czicz, a menyaszszonynyal
kényszer nyujtat kezét, szép szeme segélyt keres, ajkán egy
kedves név reszket. Az ifju megérti a susogást, önfeledve
rohanni készül, de ablaknak csapódott bogárként özsze-
hull, s kineröködésiben elszenderül. És mit a való megta-
gad; a boldogságot meghozza az álom. Az ifju álmodik:
halk csikorgással nyílik a börtönajtó. Halványfejér nőalak
lép be rajta; kezében szurokfenyő terjeszt kétes világot.
Mögötte hü cseléde áll. A hölgy lábújhegyen közelg, szö-
vétnekét a földbe szúrja. Visszatartott lélekzettel az ifju
fölé hajol s szép fürtös fejét fölemeli.

— Leszálltál tehát fényes egedről, a setét föld fiához,
éltem csillaga — susogja álmában hevülten Jenő — mily
kéjes csak álmamban is gyönyörghetni veled!.. Ugy, ugy!..
Vedd puha karodra fejemet, már régen nyugszik az ke-
mény kővön.

A lányka édesmámorosan, gyönyörhabzó szívvél zár-
ja el ajkival a mozgó ajkokat. Az ifju ébred. Tekintete tün-
dérország arczra esik. Újra lezárja szemét; csak a nyaka körül

muló karokat, csak a hő lehelletet érzi arczán. Úgy félpillantani, nehogy a kedves tünemény elszálljon tekintetére.

Tagjait a szolgálta szabaddá teszi.

— Nem álom tehát! Hallom kebled dobogását. **O** ózsa, hogyan jövéél ide?

— Siessünk! Ne vesztegessünk időt. Az alagút hosszú. Szövetnekünk fogytán. A tájra éj borult: gyors ménekenekülhetsz. Isten csudáját meghálálhatod, hogy a bormágnor által Czicz nyelvét feloldozá.

— Szabaduljak... S te visszamész boldogságod gyiltsosai közé!

— **O Jenő**, vissza kell várunkba térnem. Te nem tudod, engem mi vonz oda. Neked nincs atyád.

— S neked van-é szerető atyád, midőn látja szenvedésidet, s mégis ahhoz erőltet, kit nem szeretsz... Fényt bújajt atyád? elég dúsgazdag. Védő kart kíván? a viadal beszél... Pályabérül nyertelek, mátkacsókod eljegyzett szánomra. Szived felém dobog. Előttünk szabadon áll a boldogság útja. **O** mondd, képes lennél-e ok nélkül két szerető szívet megsemmisíteni?..

A hölgy szívében hev szerelme hatalma előtt minden nellékérdek elenyészett mint elenyészik a ködhomály a felsütő napsugárra. Átengedően borult Jenője kebelére. S a börtönt elhagyák.

Az éj beállt, a hold csak néha mutatta halvány arczát. A bércek ormain lármafák égtek. Alattok nyargaló

lovasok szövéténekei úsztak: mintha az ég csillagaival a földre szállt volna s itt-ott futó csillag, tűnő meteor jelentkezne.

A Rózsát kereső sereg barangolt köröskörül, Czicz a kijátszott, az utált vőlegény, fölveré az éjet. Gyors volt méne, de gyorsabb vala vágya mely kergeté.

A menekvő szerelmesek Sólyma Szamosujvár völgye felé repült. A hölgy fejr ruhájában lebegett az éjben, mint vihar által röpitett fejr galamb.

— Jenő, Jenő! Látod a rémtüzeket hallod a lódobogást, fegyverzörejt. Kifárad a mén kettőnk terhe alatt. Tőgy le engem, mentsd meg magad.

Az ifju féltékenyen szoritja szivére Rózsáját. S olvadóan szól.

— Megválhatik csillag fényétől, virág illatától, csalogány dalától. De akkor a csillag lehullt, a virág elhervadt — a csalogány végképp elnémult!.. Ledobjalak keblemről, szivem gyöngye, s nézzem, mig én utánad epedek, hogyan hervadsz le gyüölött karok között?

A hold felhőből bukkant ki, s letekintett a szamos szép völgyére, mely Szamosujváron alól balra kanyarodik.

A Sólyom röpült, mint fejr vitorlás barna hajó a hullámokon.

Fejr vitorlás barna hajó, vész közelg... Nyomodban a vészes felleg.

Czicz láta a hold fényinél. S látomása poklot teremt szivében.

— Szárnyat kölcsönözz, te fergeteg! Fényes villám szállj markomba. Ördögök fejedelme töröld ki szivemből az irgalmat!

És méne rohant Jenő után, suhogva robogva, elsujtott szirtdarabként. Kisérete szertesét körülte, mint szárnyas daemonok.

Jenő megállítá lovát, hol ma a búshangzásu Jenei-fogadó áll. A hölgyet lebocsátá. S diadalt sovárgó szivvel várta ellenét.

Czicz kürtjébe fujt. A hang elharsogott, viharzó tenger partján vészhirdető ágyudörrentésként. A szétszórt szövénnekek mint tűzságárok a gyúpontra, vonultak össze Jenő körül.

Az egyenetlen viadal kitört. A csattogó fegyverek negrázott fáklyaként szórták a szikrát. A daliás ifju elbúsult oroszlányként ádázon vivott.

Az ijedelmektől környezett hölgy eszméletét veszti. S mire magához tér, Czicz karán van. A kétségbeesett narcz elviharza. Jenő halva fekszik.

Mily változás pár pillanat alatt. Csak előbb is a szélem rózsavánkosán, s most undok skorpió készül kiszivni szive vérét. O a menyiny és pokol nagyon közel esik!

A fejér galambot gyilkos ölyv körme viszi. A gyöngé virágot durva kéz tüzi keblére.

Gzicz, Czicz! ne örülj korán. Ne vess kéjes pillantatot zsákmányodra, ne szorítsd kebledre szivgyilkolt hölgyelet. Kiégett craterü vulkánban miért keressz tüzet? Ösz-

szetört hangszerben hangokat?.. Az ősz hamarabb tavasz-szá változik: mintsem e hölgy szive érted feldobogjon.

Büszkén léptet Zádor elé.

— Im itt leányod, meghoztam őt rablója karjiról. A pokol csillagot lopott. Az éj szivárványt rabolt: de rajta vesztett. Serleg koczogjon, tárogató rivaljon, lakoma és dalidó viditsa sziveinket. Biborpiros szín vonja be a várt, mint hajnal kelet égivet; mert az elveszett nap megkerült.

Minden úgy lön mint mondva volt. Apa és vőlegény szivét határtalan öröm- s kéj-érzet dagasztja.

— De mit keres e bús bagoly megtépett tollazatával?.. Mért jössz sötét arczoddal te rémfelleg örömöm egén-dörge Czicz egy belépő csatlósra.

— Gyászhiert hozok, o tépd ki nyelvemet, mielőtt szóhoz juthaték... Tünjön örömed. Éjszín lepelt borits a várra gyászjelül. Temetési énekre intsed dalnokid! Mert urhölgyünk, a szép Rózsa, mint leszakított fejr rózsa a Szamos árjába veté magát: s örökre elveszett.

— És úgy lön minden, mint mondva volt.

A vidámság a halál hallatán elköltözött. Czicz s a zajló násznép, mint csibesereg, mely közé ragadozó csap, szétfutott.

Csak Zádor maradt roppant kincsével s számtalanabb gyötrő gondolatával.

Éjfélre kong a kápolnaharang. Lélekidézö szózatára, mint meganynyi gyilkoló uria jön a vádló lelkiismeret, bü-

nös öntudat, a kinzó szenvedések sergével. Közülök, a rémzür közt fejér szellem bontakozik ki. Fején dicsfény, arczán fájó mosoly. Közelg... Jéghideg csontváz kezét Zádor vállához érinti, hogy a vér megfagy érében. Aszott arczával oda hajol, hogy a szemüregék csaknem arczára esnek s balálszag terjeng köröskörül. Jobbjával keblére mutat s halk túlvilági hangon susogja.

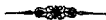
— Az ég keblembé szivet alkotott, beléje szabad érzelmet ültetett. Te eltiporád isten művét. Ki tépted szivemet s szivemmel éltemet. Oh jer, o jer, add vissza azt!.. Ott lenn a habzó folyóban keresd egyik felét, a völgykanyarulátnál a másikat. Átok reád, ha nem leled meg.

És a Rózsahegyi vár puszta lön. Az ősz Zádor örült sietséggel indult keresni megölt leánya szivét s szivével életét.

A szép Rózsa a Rózsahegyen, Jenő a Jenei-fogadónál bár rég pihen, s Zádor teste bár századok óta porladoz: ha az elhunytak által intő példává szentelt helyek körül me-reng az emlékezet: holdas éjféleken a nyugtott nem lelő Zádor szelleme felemelkedik, ide s tova inog-lebeg s keresi megölt leánya, a szép Rózsa szivét s szivével életét.

ZERÉN.

S z e l l ő.

Arra lengsz te, hol zúg megszsz
 Köd hűsében kis patak,
 S ingó nyárfák alkonyából
 Fénylik édes völgyi lak.
 Könnyen hordod szárnyadat
 Mint irigylem sorsodat!

Nem sokára nála lesz te,
 Csókkal öntve kebelét,
 S hattyu vállain sötétlő
 Fürtéit legyintve szét;
 O rabold meg ajkait,
 S hozd ajkamra csókjait.

Boldog szellő! bája teljét
 Váltogatva éledeled,
 Tűzszemekről szöksz lágy arczra
 S ő sohajtva játsz veled.
 Szellő! oly boldogvalék;
 Éltem! birtam őt! de rég!.

FARSANGI KALAND.

HUMORESZK.

Íme egy kiszakított levél naplóból, átadva a szélnek, hadd repitse tova.

Egy kis mindennapi történet, ha úgy tetszik kaland van e levélre leírva. Meglehet talán gondtalan könnyelműség lengi át a sorokat; de gondoljátok meg: az ember oly bohó míg szerelmes és oly boldog míg nem csalódott...

Az 185* farsang Kolozsvárt egyike volt a legélénkebbeknek, én pedig egyik voltam a legdühösebb bál látogatóknak.

Mindjárt meguondom: miért?

Mert Antonia rendesen majd minden bálban megjelent és így alkalmam volt őt láthatni.

Oh hiszen Antonia látása engem kimondhatatlanul boldogított. Igaz: ha az utcán találkoztam vele még soha nem merészeltem reá felpillantani, vagy őt éppen megszólítani, hanem annál többször rontottam naponként ab-

laka alatt a kövezetet, minek azon természetes és szomorú következése lett, hogy nagyon gyakran kényszerültem új cipőkről gondoskodni.

Mivoltomnak ilyen utczánjáró állapotjában nem esoda ha végre is türelmem fonala elszakadt és elhatároltam, hogy ha ég és föld öszszeszakad Antoniával még is meg kell ismerkednem, alkalmul e végre a város tánczteremében közelebbi szombaton rendezendő jótékonyczélu tánczvigalmat szemelvén ki, a minthogy akkor felfódrozva és felfrakkozva meg is jelentem a nevezett helyen.

A terem még mondhatni üres volt.

Imitt-amott egy-egy fiatal ember mélézött, vagy esevegett, a mint kedve hozta magával és némelyiknek arczán már előre azon dicsőség boldogsága sugárzott, melyet a mazurban kiténtetendő lábügység által remélt elérni.

Én az ajtó melletti székre telepedtem le, szemügyre venni az érkező szépeket.

Végre tiz óra felé gyülekezni kezdtek.

Szebbnél szebb delnök és fiatal lányok vonutlak el szemeim előtt, de engem egyik sem érdekelt. Antonia nem volt köztök. Lassanként egy rémitő eszme kezdett agyamban felmerülni: hátha nem jön! Talán csak nem beteg, kérdém önmagamtól szorongó szivvel. Oh remény, te csalfa tündér! csak most ne hagy el, csak most ne csalj meg! De hah! mi ez? Valóban ő jön itt! Éjszin fürteihez mily jól illik arczának nyugodt komolysága, finom metszésü biborajkaihoz a nefelejts szempár mosolyga! Ily szépnek még soha nem láttam őt; egészen le voltam bűvölve és magam sem tudom, miként közeledtem hozzá.

— Nagysád — mondám, meghajtva magamat — lehet szerencsém az első francia négyesre?

— Válóban sajnálom, válaszoló ezüst csengésű hangon, de már elvagyok ígérkezve.

Homlokomon izzadtság-cseppeket érzek gyöngyözni.

— És a másodikra kérdém tovább.

— Megbocsát ön: ha ujabban kosarat adok, miután négyre van tánczosom!

Meg voltam semmisülve; fejem szédült és zugott s lábaim ingadoztak. Pár sajnálkozó szót rebegtem s azzal dult kebellem rohantam az étterembe, hogy bánatomban leigyam magamat.

— Ej Gyula! szólita meg egyik asztal mellől tréfáson Jenő, egy mindig vigkedélyű, könnyelmű, barna ifju, te zavartnak látszol. Mond csak mi lett? Az előbb Antonióval láttalak beszélni, bizonyosan tánczra kérted és kosarat kaptál.

— Fájdalom kosarat kellett hogy kapjak, mert minden francziára el van ígérkezve, én pedig a mint tudod, nem szoktam egyebet tánczolni.

— Hiszen ha csak ez a bajod, ugytalán még segíthetünk, vette fel ismét Jenő a szót.

— Hogy-hogy? kérdém újra-éledve.

— Lásd: Antonia nekem ígérte el az első francia négyest és én két palaczk francia pezsgőért kész vagyok azt neked eladni.

— És letudnál mondani e boldogságról?

— Erre nézve reméllem elég ha anynyit mondok, hogy vannak perczeim, mikor egy pohár pezsgő élvezet-dus társaságában sokkal jobbau találom magamat, mint a legszebb delnö körében, nos áll-é a vásár?

— Egész tárczám rendelkezésedre áll.

Jenő szó nélkül karon fogott s egyenesen Antonia-hoz vezetett.

— Nagysád — kezdé itt az udvarias előzmények után — megfog bocsátani, hogy véletlen körülmények miatt a francia négyesről lemondani kényszerülök. Helyettesemül bátorkodom Gyula barátomat ajánlani, kinek nagysád jóváhagyása egyik leghőbb vágyát fogja betölteni.

Antonia mosolygott, de nem tett ellenvetést. Nem sokára a francia négyes zenéje hangzott a teremben.

Kell-e mondanom, hogy két palaczk champagnei árán a föld legboldogabb embere voltam.

Azóta néhány év telt el. Antonia nem anynyira szerelemből, mint szokásból, már rég férjhez ment, én pedig nem anynyira szokásból, mint szerelemből, még nőlen vagyok.

RIVNYÁK SÁNDOR.

F. R.

MAGYAR MELPOMENE

BÓLTSÖJÉBEM

IZLÉSÜNK HAJNALÁT

MEGNYITOTTA.

Nagy érdemü Publikum!

Gyászos öltözetem, bágyadt tekintetem soha méltóbb czimjei nem voltak belső érzésimnek, mint e pontban, a midön jobb-jobb Hazafi Pártfogóinknak intézéséből megengedettik énnékem, hogy a közelebbi Kedden viradólag elenyészett FEHÉR ROZÁLIÁNAK a világ közönséges Theátrumáról lett elköltözését a nagy érdemü publikum előtt kesereghessem.

Fejülhaladta a boldogultnak jó születését az akkor hanyatlani kezdett nemzetünk nyelve pallérozásának felsegállítására tett áldozatja, melynélfogva ő életének szép tavaszszát játczó színünknek ajándékozta, és mig ebben foglalatoskodott, mind a két magyar hazának megelégedését volt szerencséje megnyerni.

Légyen gyászos kesergő személyem is oly szerencsés, hogy az angyalok országába általköltözöt hiv oktatómnak elein, onnan innét fogytig volt Barátnémnak jó emlékezetét a nagy érdemü publikumnál öregbitsem, és sirhalmát, melyet én könnyeimmal áztatok, az elfelejthetetlenység dicsőségével halhatatlanná tégyem.

SZÉKELYNÉ.

Magyar játczó szinneK első disze! néked
 Üressen maradott theátrális széked,
 Melynek dicsöségét előre kézdetted,
 Tökélltetességre legelébb vihetted.

FEHÉR ROZÁLIA Músák tanitványja.

Magyar Horizontnak első Szivárványja.
 Természetes játcszás gyözös mesterségét
 Az erkölcs és virtus hódoló szépségét
 Tanítottad, — hazánk ó kedves leánya!

Már az emlékezet gyászos maradványa,
 Tartandó érdemed megmarad — megmaradt.
 Mig Tavasz előzi földünken a nyarat.

Imé eltűnt, s már elvála
 Nemzetünk szép rózsaszála,
 Ki míg virágokat hozott
 Hazájáért illatozott.

Szokatlan, világ jegére
 Állván, két hazánk egére
 Mellyet addig köd borította
 Egy kedves hajnalt virita.

Nemzetéért elkövetett
 Mindent, a mit csak tehetett.
 S ott, hol vesztét sok szép lelte,
 Hazája fényét emelte.

* * * * *

Hogy ha ingunkis kisség
 De el nem korcsosodtunk még,
 Szívünk mai indulatja
 S e gyász innep azt mutatja.

Tekints le hát nemzetemre
 Boldog lélek! s két szememre,
 Melyek öröm könnybe telnek,
 Mivel látom hogy tisztelnek!

KOLOZSVÁRTT

ma Hétfőn u. m. augustus 10-dik napján 1829.

A NEMZETI JÁTÉKSZINEN

a folyamatban levő ÉNEKISKOLA fundussa gyarapításár

némely muzsikát kedvellők által

fog eléadatni

A SZEVILLAI BORBÉLY

nevű énekes játék (Opera) Első felvonása. Muzsikára

tette Rossini J.

S z e m é l y e k :

Gróf Almaviva	Gyergyai Ferencz.
Doctor Bartolo	Domby Károly.
Rosini, Gyámleánya	Szentkirályi Anna.
Bertha	Deáky Károlina.
Basilio, Muzsikamester	Udvarhelyi Miklós.
Figaro, Szevillai Borbély	Deáky F. Sámuel.
Policzei Tiszt	Botos István.
Éneklő kar.	

Ezt fogja megelőzni

A FOGOLY.

Víg énekes játék (Opera) 1 Felvonásban. Szerzette
Cuval. Muzsikára tette Della Mária.

S z e m é l y e k :

Vár komendáns	Udvarhelyi Miklós.
Kapitány Mejevölgyi	Deáky F. Sámuel.
Fogoly Hadnagy Belnai	Gyergyai Ferencz.
Özvegy Széphegyiné	Deáky Károlina.
Rósi a gyám leánya	Szentkirályi Anna.
Tamás a Méjevölgyi Szolgája	Deáky F. Sámuel.
Egy káplár,	
Egy szolga.	

Bémenetel ára :

Középső Loge 2 ft. — Felső és alsó Loge 1 ft. 20 kr.
Zártszék 20 kr. — Eelsöhely 12 kr. — Galleria
6 kr. C. pénzben.

Kezdeté 7 órakor, vége 9 után.

Z á r s z ó.

A fennebbi, több évtizeddel ez előtt nyomtatványban megjelent rövid necrologot it. Gyulai Pál tanár ur szivességéből van szerencsém a t. cz. olvasó közönséggel megismertetni.

Erdélyhon, a magyar szinművészet bölesője igen sok örök hirü művészt és művésznöt nevelt e pályán? Az itt kinyomtatott szinlap igazolja azt, hogy e magyar elemre nézve kicsinynek mondható ország számtalan érdemdús fényes, s művelt családdal bir, kik e század elején már, midőn ugy az irodalom, miként a szinművészet, de főleg ez utóbbi a sötét balitéletektől nyomtatva csak is egyes felvilágosodottabb szellemü, s lelki nagysággal birt maecenások által pártolva, volt képes önállóságra emelkedni, már akkor mellözve azon számtalan anyagi áldozatokat miket az ily nagylelkü egyesek a szinművészet egyetemés ügyének áldozatul hozának, ugy tudományosan, mint széptamlag művelt gyermekeiket, felfogva a művészet pályájának a nemzetiséggel egybeforrott ér-

dekét, működő tagokul átengedé, küzdve az e tekintetben ellenérzelmű rokonfelekkel.

Ha tehát a nemzet a nyelvművelődés, polgárisodás, s nemzeti szokások tiszteletben tartása végett a színművészetnek bár mily csekély elismeréssel tartozik: ugy nagy része Erdélyt, s az ebben élő nemesb érzésű uri családokat illeti; mert tiszta öntudattal bevallhatjuk: hogy az itt kitűzött lobogóját a művészetnek. fényes buzgalommal, s mondhatni egy időben az egész magyar nemzet magáénak vallá.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A fennebbi színlap bizonyítja azt is, hogy ha a színeszet ügye, oly irányban kezeltetik, mint annak méltósága megkívánja, ugy drámai, mint operai erőket saját elemünkből kiállítani képesek vagyunk pedig e színlap már e színművészet másod időszakából való, s anynyira hiteles, hogy az azon olvasható személyek maig is Deáki Fülöp Sámuel urat kivéve mind élnek.

De még ez időszakon túl is pár évtizeddel magyar daltársulat volt; mert emlékezhetünk a Dériné, Szerdahelyi, Páli, Lendvai, sat. operai idejükre.

Tehát horom időszakon át, mi legalább is 4 évtizedet magában foglal, a magyar színművészet-

nek magyar daljátéka volt. Óhajtandó volna, a színművészetnek e szerencsés időszaka előbb visszatérjen!

Székelyné a magyar nyelv egykori ihlő papnöje, a szendesség, a tiszta ártatlanság, a málytalan erkölcs, s a játszi csapodárság szívesítője, mint fiatal gyermek Fejér Rozália szony által képeztetett a művészet pályáján halandóság igen szép alkalmat nyújtott Székelynének, egykori geniusa iránt háláját leróni, dőn az említett művésznő kora halála alkalmán utószor fölemlitheté azon érdemeket, melyek a túl világra nem vihetvén, tanítványának küll hagyott.

TURCSÁNYI IMRE.